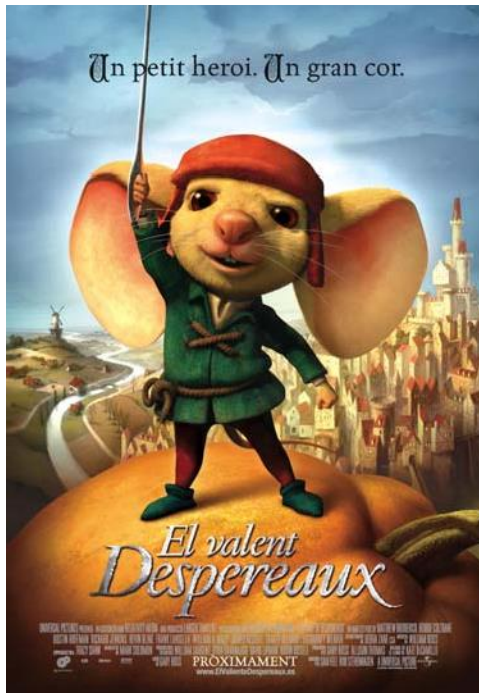

EL VALENT DESPEREAUX

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA

Títol original: *The Tale of Despereaux*

Direcció: Mike Johnson

Guió: Basada en la novel·la de Kate Dicamillo

Música: William Ross

Producció: EUA-Regne Unit, 2008

Direcció: Sam Fell, Rob Stevenhagen

Gènere: Animació

Producció: Universal

Versió doblada al català

A la versió anglesa hi ha les veus de Dustin Hoffman

A la castellana la narradora és la periodista Júlia Otero

Les guies de pel·lícules que s'ofereixen des del GrupIREF tenen el mateix objectiu que el projecte Filosofia 3/18, és a dir, procurar que els nens i joves pensin per si mateixos de forma acurada i reflexiva. Per això no són gaire convencionals. Poques vegades hi ha referències a directors, actors o tècniques fílmiques ni corrents cinematogràfiques.

Com si es tractés d'una lectura, demanem als espectadors una actitud activa i desperta abans, mentre i després de veure la pel·lícula. Les nostres guies busquen propiciar tant la mirada a la pantalla com a un mateix.

Aquest aprenentatge es fa a les aules de forma cooperativa, és a dir, formant una comunitat de recerca, un espai on es tracten les qüestions que planteja la pel·lícula de forma dialogada -ni debats ni discussions-, tot donant molta importància a l'exercici del pensament crític i reflexiu.

L'apartat Temes que es poden tractar no ha de ser tractada com un llibre de text, cal usar tots els mecanismes que són habituals a les aules de Filosofia 3/18: fer pissarra si s'escau, posar en marxa el diàleg i si convé llençar alguna pregunta, com un repte per avançar en el coneixement i en l'exercici d'actituds dialogants.

Quan creiem que el treball amb la pel·lícula ja es pot tancar, plantejarem una avaluació per tal que l'alumnat es faci conscient de què ha après, dels sentiments que li ha generat i del coneixement que li ha aportat.

Llicència de Creative Commons
Guia El Valent Despereaux. Autora: Irene de Puig Olivé. Està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons.

Resum

Fa molt i molt de temps, en el llunyà regne de Dor, tothom, era feliç, tots reien amb ganes i hi havia litres de sopa. Sopa per tothom. Però la mort accidental de la reina va destrossar el cor del rei, va omplir la princesa d'enyorança i va deixar al poble sense sopa. Va desaparèixer el sol. El món es va tornar gris. No plovia....I vet aquí que va néixer Despereaux.

Despereaux, un ratolí amb enormes orelles, és gran per al petit món que li envolta. Refusa acceptar una vida governada per la debilitat i la por. Era intrèpid, agosarat i no podia controlar les seves ganes d'aventures ni podia imaginar un món on no en passessin. Un dia, va entrar a la biblioteca reial i va aprendre a llegir els llibres que hi havia. Es va empassar històries sobre els cavallers, princeses, dracs dolents. Durant les seves visites al castell, es va fer amic de la princesa, que somiava en escapar de l'avorriment i de la monotonia que s'havia apoderat de la seva vida després de la mort de la seva mare i li feia explicar a Despereaux els contes que llegia per entretenir-se.

Quan els altres ratolins del Món Ratolí van saber que Despereaux no havia fet cas de les regles – que prohibien de parlar amb els humans- i havia parlat amb la princesa, el van exiliar al Món Rata, un món baix de tot, a les clavegueres, brut i fastigós on mai hi entra la llum.

Allà tot i la pena es va fer amic d'un altre marginat, la rata Roscuro, causant involuntari de la mort de la reina i que també vol sentir contes de cavalleria.

Animat per les aventures que explica el petit ratolí Roscuro s'atreveix a demanar perdó a la princesa, però com que la princesa rebutja la seva amistat Roscuro es converteix en una autèntica rata i planeja venjar-se amb l'ajuda de Mig, una criada que desitja ser princesa i maquinen entre tots dos el segrest de la princesa. Quan la princesa desapareix, Despereaux descobreix que només ell és capaç de salvar-la i que fins al ratolí més diminut pot reunir el valor d'un cavaller de brillant armadura.

En aquesta història de coratge, perdó i redempció, una petita criatura va demostrar a tot un regne que només calia un petit raig de llum per a desvetllar la veritat. L'aparença com sempre és enganyosa.

Pel professorat

Fantasia medieval basat en un conte de l'escriptora Kate DiCamillo, *Despereaux*, que ha venut prop de dos milions d'exemplars a tot el món i que explica una rondalla d'esperança.

La pròpia escriptora parlava així de la seva novel·la: "*Quan un llibre infantil funciona bé, es deu al fet que conté la màgia i les possibilitats que no es permeten en una novel·la per a adults. Toca alguna cosa en el nostre interior i parla al nen que els adults porten dintre. Volia escriure una història*

que mostrés el complicats que som, que podem ser bons i dolents alhora i que podem reconfortar-nos mútuament”.

El fil narratiu és un xic complex, caldrà fer adonar als infants que hi ha dues històries paral·leles la de Despereaux i la Roscuro i que, en un moment determinat conflueixen, però de fet, són dos mons: literal i literàriament parlant.

No és una faula planera on hi ha bons i dolents, si que hi ha un heroi però per exemple Roscuro, quan no obté el perdó de la princesa es torna rancuniós i dolent, i es vol venjar. La criada Mig també sembla somiatruites però per enveja acaba fent el mal. Hi ha evolució dels personatges, canvis, etc.

I també caldrà assegurar-se que els infants comprenen i distingeixen els tres mons presents en el film: El món dels humans, el món dels ratolins i el món de les rates.

Farcit de missatges de valor, coratge i perdó inclou al·lusions a la mort, maltractaments i trànsits al costat fosc.

Com a influència literària més clara hi trobem el Quixot, que també a través de la lectura dels llibres de cavalleria esdevé protagonista d'aventures pròpies de cavallers. La barreja de l'alta literatura i del món dels contes amb personatges menuts coneguts pel seu valor: Patufet, Polset, etc. fan que sigui una faula molt arrodonida.

Tècnicament és una animació que combina el realisme amb l'estilització dels dibuixos fets a mà i que, sobretot gràcies al seu ús dels colors, la llum i les ombres, s'acosta més a l'art pictòric que als mons de brillantor un xic plastificat hi trobem paisatges i rostres de Brueghel, Veermer, Botticelli....

Com visualitzar

Com que hi ha 20 capítols o seccions proposem el següent:

De l'inici fins al capítol 6, minut 17 que és el plantejament, aleshores comença *El món dels ratolins* fins al capítol 7 minut 22. Després ve *El món de les rates* fins al capítol 11, minut 44.

Aquests són els tres àmbits que situen l'acció. A partir del minut 44 fins al final, que són uns 45 minuts més és millor veure-ho tot seguit perquè és el moment de l'acció i el desenllaç.

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Vocabulari

En català la traducció conte algunes paraules que poden ser difícils de comprendre pels nens i nenes, per això creiem que pot ser útil un vocabulari bàsic. Per ordre alfabètic:

Gasòfia: Originalment volia dir menjar fet amb les deixes de diferents

menjars. Però també té el sentit d'escorries, porqueria, púrria, deixalles, etc.

Desterrar: Condemnar (algú) a sortir d'un territori o d'un lloc, proscriure.

Enyor: Trobar a faltar.

Esporuguit: Atemorit, acovardit, amb por.

Esquifit: Que no té la grandor deguda, que no arriba a la mida

Guerxo: De manera estràbica desviada

Jeure: Algú o algun animal, estar estès ben llarg a terra, en un llit, sobre un suport qualsevol

Llefiscós: D'una viscositat enganxosa

Lleialtat: Qualitat de lleial.

Mandrejar: Abandonar-se a la mandra

Masmorra: Presó subterrània.

Murri: Que té mala intenció, que és hàbil en la dolenteria. Sagaç, astut, picardiós, hàbil per a aconseguir allò que pretén.

Pudent: Que put, que fa pudor

Qüestionari previ

- Coneixes contes que tinguin com a protagonistes personatges petits?
- Coneixes pel·lícules que tinguin com a protagonistes personatges petits i valents?
- Per ser valent cal ser alt i fort?
- Es pot ser menut i ser voluntariós i valent?
- T'agraden els personatges que saben sortir-se de les dificultats?
- Tu, com ho fas quan tens un conflicte?

1. El títol i la caràtula

El títol

El valent Despereaux

- Si és valent vol dir que...

- La paraula Despereaux ens fa pensar en....

- En anglès es diu: "The tale of Despereaux", és el mateix? Quines diferències hi trobes entre un títol i un altre?

-En francès es diu: "La Légende de Despereaux"

-En italià es diu: "Le Avventure del Topino Despereaux"

- En alemany: "Der kleine Mäuseheld"

Què ens indiquen aquests títols?. Entre tots en fem una idea de com serà la pel·lícula?

Les caràtules

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film

- De cadascuna
Què ens diu el dibuix?
Ens anuncia de què anirà la pel·lícula?
- De la que nosaltres usem
.Què remarca a diferència de les altres?
.Quines expectatives et crea?

Una vegada vist el film:

- . Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
- . Què t'hi sobra o què t'hi falta?
- . Amb quina et quedaries?

DESPRÉS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Estructura.

Aquesta faula té l'estructura narrativa de tots els contes clàssics:
Plantejament, nus i desenllaç.

- Explica breument la història de Roscuro
- Explica breument la història de Despereaux

Procurar que els estudiants s'adonin d'aquesta estructura a base de fer preguntes com ara:

- Què passa?
- Quan, com i on passa?
- Per què passa?
- Què necessita o què busca?
- Què es planteja de fer?
- Amb quins conflictes es troba?
- Quines qüestions resol?
- Per què decideix anar a veure la princesa?
- Quins perills troba en el canvi dels mons?
- Qui l'ajuda?
- Com acaba?

Fent memòria entre tots, llistarem els distints episodis per ordre (treballant causes i conseqüències), fins que en quedi clar el fil argumental.

2. L'ACCIÓ

On passa

Passa en tres escenaris alhora:

- El món humà; primer alegre i després trist i sec
- El món dels ratolins: ordenat, polit i convencional
- El món de les rates: brut, deshumanitzat, primari, fosc

-Fer descriure amb dos adjectius cadascun dels tres mons. Si cada nen i nena en pensa dos al final podem tenir una pissarra plena d'adjectius.

Quan passa

A l'època medieval

Situar els nens i nenes a l'època medieval per poc que en sàpiguen: època de castells, cavallers, princeses, bandolers, etc..

3. ELS PERSONATGES

& Dels noms dels personatges

Intentarem esbrinar si els noms dels personatges tenen alguna relació amb el seu paper.

- Despereaux
- Roscurio
- Boldo, l'amic del cuiner
- Botticelli, el malvat i cruel líder del món de les Rates

Sobre els dos primers fer suggeriments « Des » és sempre un prefix negatiu : desesperança, desànim, desconsol, etc.

Buscar altres adjectius que comencin per DES

Mentre que el prefix Re és senyal de repetició, de més força. Si es digues *Re-oscuro* com ho entendríem?

Buscar altres adjectius que comencin per RE: reenviar, retenir, etc..

- Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges:

Descripció física**Descripció psicològica**

Despereaux
Roscuró
Rei
Princesa
Mig
Lester, pare de Despereaux
Antoniette, mare de
Despereaux Furlough, germà
de Despereaux

AJUDA per la mestra

Trets físics

Algunes observacions que es poden fer:

- Aspecte físic general: menut, alt, prim, ros, fort, jove, àgil, musculós,
- Com gesticula, com es mou: elegant, lent, nerviós, ràpid,

Trets psicològics

Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges

Bondados	Perseverant	Generós	Humil
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient
Tolerant	Ordenat	impacient	colèric
Pacient	voluntariós	sincer	respectuós
Delicat	amical	bondados	apassionat

- **Pla de discussió**

Per a treballar primer individualment i després en grup

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun
- Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge que inventaries)
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què
- Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat?)

- **Com reaccionen emocionalment?**

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels sentiments següents per part d'algun dels personatges principals?

Personatge	Sentiment	Moment del film
Despereaux		
Roscuró		
Rei		
Princesa		
Mig		
Pare de Despereaux		
Mare de Despereaux		
Germà de Despereaux		

AJUDA PER LA MESTRA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastigueig, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesia: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, abatiment, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contrició, deshonor, etc.

4. COMPRENSIÓ DE LA PEL·LÍCULA**Pla de discussió**

- ¿Quina escena t' ha agradat més?
- ¿Alguna escena t' ha fet por?
- ¿Què sents en l'escena on entren la princesa al circ?
- ¿I a la que envien Despereaux a les clavegueres ?
- ¿Què ensenyen a l'escola dels món dels ratolins?

Sobre La pel·lícula

- a. Què ens diu aquest film ?
- b. És una ficció o podria passar en la realitat?
- c. T'has posat a la pell de Despereaux ?
- d. Com creus que haguessis reaccionat tu?
- e. Quin sentiment et provoca l'actitud de Despereaux?
- f. Quin altre títol posaries a la pel·lícula?

Aspectes curiosos**Espectacle de les rates com el circ romà.**

Podem fer notar que el tipus d'espectacle que veuen les rates s'assembla al que es feia al' antiga Roma, als coliseus. On esclaus, gladiadors i de vegades feres competien per la vida.

Història de l'art

Alguns aspectes són explícits com ara Boldo el personatge amic del cuiner, que està fet de fruites i verdures tal com pintava l'italià Arcimboldo (Milà 1527 - 1593), conegut sobretot per les seves representacions manieristes del rostre humà a partir de flors, fruites, plantes, animals o objectes.

Archimboldo

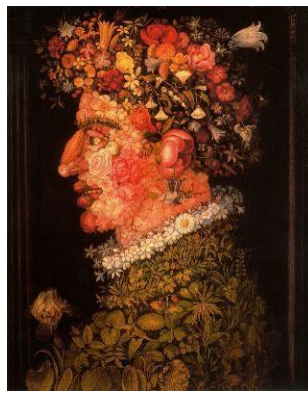
Hivern

Tardor

Estiu

Primavera

Primavera

Retrat amb vegetals

& Suggestim que cada nen o nena porti un vegetal a l'aula i procurem fer el nostre quadre – retrat. Després amb aquests vegetals farem possibles receptes de cuina segons distintes combinacions.

Botticelli

És el nom del qui mana al món de les rates i qui prepara els espectacles. I és també el pintor que ha inspirat la figura de la princesa. Vegeu, si no, l'aire de família que tenen aquests dos rostres i el de la princesa de la pel·lícula.

Del *Naixement de Venus*

De l' *Al·legoria de la primavera*

- Busca semblances i diferències entre aquestes dues cares de quadres de Botticelli i la princesa de la història

Paisatges, interiors i colors

Mostrar als nens i nenes com el món dels humans s'assembla al que representaren alguns dels grans pintors holandesos del segle XVII. Els colors, els interiors, la manera d'estar pensada la il·luminació, etc. són clarament inspirats en aquests autors.

Paisatges

Brueghel

Rembrandt

Colors

Brueghel

-Diries que els colors de la pel·lícula s'assemblen als d'aquest quadres ?

Bosco

Detall del jardí de les delícies

Hi ha alguna escena de la pel·lícula que poguessis relacionar amb aquesta imatge?

Interiors

Veermer

- Trobes alguna relació entre aquests quadres i algunes escenes de la pel·lícula: la llum, els colors, la disposició dels personatges, les finestres, etc.?

TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

Ser petit

La sopa

El dol

Tenir por

L'edat mitjana

Ser un cavaller

Tenir valor i coratge. Ser valent

Llegir

Els llibres

El poder dels contes

Legal i ètic

Perdonar

Ser petit

Ser gran i fort i valent no semblen proporcionar cap mèrit als personatges i fins a les persones. En canvi ser petit, reconèixer la inferioritat de condicions físiques: mida, alçada, pes, etc. i malgrat això imposar-se, solucionar conflictes i plantar cara, sembla que tingui més mèrit. Això si caldrà cultivar algunes qualitats que substituiran les innates: agilitat, rapidesa, enginy, etc. seran els aliats dels herois menuts.

Part de la gràcia del tractament amb personatges petits –Shrek- seria clarament una excepció- és que tots els nens i nenes són petits. El més gran i fort de la classe és "petit" respecte als de cinquè o sisè i no diguem ja respecte als adults.

Per això el tractament d'herois menuts és sempre un valor segur a l'hora de captivar els infants.

És també una manera de dir-los o fer-los saber que són importants, que malgrat la desproporció, comptem amb ells i que poden fer coses importants. Que no cal esperar a ser gran per fer certes coses. Els petits són peces cabdals de les comunitats.

&. Qüestions

- Quines habilitats té Despereaux que tot i essent petitó se surti de tot?

- Coneixem altres contes o pel·lícules en les que els petits siguin els més valents?
- Per què no sempre guanyen els grans i forts?
- Tu, essent petit/a , saps fer coses que algun gran no sap fer?

& Comentar aquest aforisme: "És gran saber ser petit"

La sopa

Com que aquesta pel·lícula acompanya el programa *Pensar amb els sentits*, ens aturem una estona parlant de la sopa ja que és un tema important a la pel·lícula. Al país de Dor se celebra cada any el Dia de la sopa, que és molt especial i tothom l'espera.

Aprofitarem aquesta avinentesa per treure el tema del gust i de l'alimentació.

& Quantes sopes coneixem entre tots?

A mesura que els nens i nenes vagin dient anotarem a la pissarra i després farem una classificació aproximada:

- Caldos i consomés
- Cremes i purés
- Sopes de tota mena
- Escudelles i potatges
- Sopes de peix

Podem usar també altres variants: sopes d'hivern i d'estiu; Sopes de vora al mar o de interior; sopes dels països del nord o del Sud, etc..

& M'agraden les sopes?

- Fem sopa a casa?
- De què la fem?
- A mi quina sopa m'agrada més?
- Seria capaç de fer una sopa tot sol/a?
- Com la faria?

& Receptes de sopes

Preguntarem a les mares o àvies com fan la sopa, quins ingredients hi posen i quanta estona la fan bullir. Omplirem una graella com aquesta:

- Nom de la sopa
- Ingredients (quantitat i productes)
- Preparació (com es fa)
- Variacions

& Conte: La sopa de pedres

Hi havia una vegada un soldat que tornava de combatre a la guerra. Aquest soldat, després de la derrota tornava cap a casa. Però per arribar-hi havia de caminar molt i molt. Havia de travessar rius i valls. Un dia en el seu llarg

viatge, va arribar a un poble al mig d'una vall, estava exhaust de tant caminar i mort de fam.

Va demanar una mica de menjar a algunes cases, però tots eren molt pobres i no el podien socórrer perquè no hi havia res per menjar. Ell no s'ho creia.

No es podia creure que no hi hagués res de res. I per això va decidir fer una sopa de pedres. Va demanar una olla molt gran a una dona, i li va deixar. Va muntar una gran foguera i hi va posar l'olla amb aigua a bullir. Va anar pregonant que estava fent una sopa de pedres i que tothom hi estava convidat. És clar, la gent s'hi acostava. Però pensava: "Una sopa de pedres! Que sosa! Li portaré un tros de col que tinc per aquí". L'altre li portava un tros de pollastre, un altre un parell de patates, ... i així van poder fer una sopa que potser era el millor caldo que s'havien menjat tots des d'abans de la guerra.

A Internet trobareu també moltes versions. Si en voleu una de dramatitzada amb narrador i actors, podeu anar a: <http://www.jouscout.com/OP1C1.htm> on trobareu l'escenificació que va preparar Xesco Boix.

El dol

Nomenem dol al temps i a l'espai necessaris per adaptar-se després d'una pèrdua.

Quan parlem del dol per una mort ens referim al buit, a l'enyor, al dolor que aquesta mort comporta.

Quant més unit emocionalment s'estigui a la persona morta més fortes seran les sensacions, reaccions i sentiments que experimentem. Hem de tenir en compte que a més del dolor cal sumar l'absència i per tant l'adaptació a una nova situació i als canvis que inevitablement es donaran. Cal viure les emocions i poder expressar els sentiments. Cada dol és únic i no hi ha receptes, sorgeixen multitud d'emocions com tristesa, angoixa, solitud, apatia, ràbia, por, culpa, enyorament, ... poc a poc i al llarg d'un temps, alguns experts fixen aproximadament en un any o any i mig, anirà minvant.

El dol és parlar d'un procés i com a procés podem intervenir, podem tenir una participació activa, per difícil que ens pugui semblar.

& Com expressa el rei el seu dol?

Creus que la seva reacció és enraonada?

Creus que les lleis que imposa són justes?

Quines conseqüències tindrà quedar-se sol?

Creus que la música el consola?

Què et sembla que hauria de fer el rei en aquest cas?

& Com podem ajudar algú que està de dol?

- Parlant-li tota l'estona

-Distraient-lo/la.

- Fent bromes.
- Estan al seu costat en silenci.
- Intentant que no hi pensi
- Deixant que plori
- Evitant que plori

Tenir por

Tenir por vol dir sentir-se insegur, notar un perill, saber-se en situació de risc i per tant és un sentiment desagradable, sovint paralitzant, negatiu. Podríem dir que existeix una por impròpia i una por apropiada.

Una por apropiada seria quan temem que una determinada situació de perill es pugui donar, com un accident: no cal pujar dalt de tot d'una escala si no està ben apuntalada, etc.

Una por impròpia quan tenim por a alguna cosa que no ens ha de fer cap mal: una ombra, un gat negre, etc. o de situacions que no podem evitar, com fer-se gran les malalties o tenir un accident.

En general, tenim pors molt diferents i de moltes menes: por a un accident, a la mort, a separar-nos dels nostres éssers benvolguts, al fracàs, al rebuig, a no caure bé, etcètera. La llista seria interminable.

Per a alguns estudiosos, la felicitat s'identifica amb l'absència de por. Però hi ha moltes pors distintes.

Per tant, una por moderada a nostres.
No obstant això, no tenir por, que és distint a tenir valor,

&A què ha de tenir por els ratolins?
"Tenir por és ser un ratolí com cal", diuen a la pel·lícula.
Què ensenyen a l'escola ratolina?

& A quines coses tenim por nosaltres?
.Després d'aquesta pregunta deixarem una estona per pensar-hi i quan ja tothom ho tingui rumiat fem una roda de respostes que anirem anotant a la pissarra. Veurem si són del mateix tipus i en farem una classificació. Un criteri podria ser pors externes i pors internes, i després les podríem valorar argumentant quines pors són raonables i quines absurdes.

& Comentar aquestes frases
- La covardia és una expressió de por.
- Viure amb por és viure a mig fer.
- Una ment amb por és aquella que es debat entre la bogeria i el seny.
- La por és l'excusa per a no intentar-lo.

& Hi ha un refrany català que diu: "la por guarda la vinya". Pots explicar què vol dir?

L'Edat mitjana

L'edat mitjana o època medieval, a Europa, és el període que va des de l'edat antiga a l'edat moderna. Diem que començà el segle V amb la caiguda de l'Imperi Romà, l'any 476, i finalitzà el segle XV amb la caiguda de Constantinoble, el 1453, o bé amb el descobriment d'Amèrica l'any 1492.

Es una època de senyors, reis, castells, palaus, princeses i prínceps, vassalls, de monjos, d'herois, però també de pestes i de guerres.

És l'època típica dels cavallers.

Ser un cavaller

Un cavaller és, en l'accepció més pura per a la paraula, una persona que munta a cavall, Però un cavaller medieval era més que això. Ja pels als romans i grecs ser cavaller implicava un prestigi social i econòmic donat el cost de manteniment d'un cavall. A l'Edat Mitjana, la institució de la cavalleria estava relacionada amb un codi de conducta i d'honor que definia no solament l'art de la guerra, sinó que també implicava la conducta social.

El cavaller era en general un home de família benestant, havent servit com patge i escuder, després era ascendit pels seus superiors al rang de cavaller amb una cerimònia en la que jurava ser valent, lleial i cortès, i protegir als indefensos.

En un sentit ampli avui diríem que un cavaller és una persona que té una conducta educada, que cultiva les bones maneres i que és amable i respectuós

Les virtuts tradicionals del cavaller són:
Coratge, honor i cortesia

Tenir valor i coratge. Ser valent

La valentia és un valor que ens fa defensar allò que val la pena, a dominar les nostres pors i a sobreposar-nos a l'adversitat. En alguns moments de la vida, sense valentia, per conformisme o passivitat, podríem prendre decisions equivocades.

1. Ser valent no és senzill perquè la valentia significa responsabilitzar-nos de les conseqüències dels nostres actes i acceptar els nostres errors. El nen o nena que admet davant els seus pares que va ser ell o ella qui va trencar la finestra del veí, que admet que ha pegat a un altre, que accepta que no es porta correctament són infants que tenen la força d'acceptar el seu error i d'afrontar-ne conseqüències.

La vida posa moltes proves al llarg de la vida: la mort d'un ésser benvolgut, una malaltia, la ruïna d'un negoci, perdre la feina, etc. són exemples de moments difícils pels adults. La valentia és la diferència entre enfonsar-se i

deixar-se endur pel corrent o seguir nedant i surant. A la seva escala els infants també passen per proves: l'arribada d'un nou germà, la separació dels pares, el canvi d'escola, etc. poden ser exemples que els enfonsin o que els ajudin a forjar una personalitat sòlida.

De vegades, és més fàcil escapolar-se o dissimular. Però per respecte als altres, per coherència amb un mateix, i per amor a la veritat, cal reconèixer els errors. Reconèixer davant dels nostres amics, o dels nostres germans, o dels nostres companys, que hem ens hem equivocat, i demanar perdó, no ens treu cap autoritat; tot el contrari.

La "valentia" és un valor que ens fa lluitar per allò que "val". Ens ajuda a superar les pors, i a regular la vida en moments difícils. Ser valents no és fàcil: cal fortalesa interior. Però, tots podem ser valents si sorgeix l'ocasió.

2. La valentia també té a veure directament amb defensar el que sabem que és correcte. De vegades sabem o notem que s'està cometent una injustícia. En aquests moments, és necessària una posició decidida per a actuar i per a defensar el que està bé. Encara que em faci vergonya, que m'importi què pensen els altres, que sigui anar contra corrent, que potser em castigui, cal ser valent i defensar el que creus que és just.

& Qui és valent?

Una persona que defensa al feble,
 Una persona que admet els seus errors,
 Una persona que afronta les conseqüències dels seus actes,
 Una persona que no calla quan sap que alguna cosa està malament,
 Una persona que lluita pel que creu

& Comenta aquests pensaments:

- Cal ser molt valent per a reconèixer els errors propis, els altres els reconeixen de seguida.
- La valentia consisteix a ser forta per a tot el que hi ha d'enfrontar en la vida.
- Ser valent no consisteix en no sentir por, sinó en sentir-ho i així i tot continuar endavant.
- Ser valent és lluitar pel que creus
- El valent no ho és més que el llançador de la seva ignorància davant la veritat.

Cortesia

La cortesia és un comportament que té en compte les bones maneres o les normes d'etiqueta. Prové de la idea que a les corts de les monarquies calia portar-se d'una manera especial, educada i exquisida.

La està relacionada amb la bona educació, amb l'amabilitat, amb la simpatia, amb la deferència, amb la gentilesa, amb l'elegància

& Quines són maneres de cortesia i quines no

.Va, fes-te cap allà

- Si no t'importa passar-me el color vermell
- . Si no és massa molèstia em deixes seure al teu costat
- .Deixa'm passar

. Si et sembla bé podem jugar junts amb la pilota
 .Ves-te'n, fas nosa
 .Em permets que
 .No t'he dit que em passis el color verd ?
 .Deixes que...

Honor

L'**honor** és una qualitat que és reconeguda per la comunitat. Avui és un mot en desús i que apareix en comptades ocasions, i és que ha anat canviant de sentit al llarg dels anys.

Els cavallers, a l'Edat mitjana, eren honorables quan demostraven ser bons guerrers, defensors de la pàtria i les tradicions i capaços de comprometre's. L'honor estava lligat a la honradesa i a la noblesa de sang. Si un cavaller insultava l'honor d'un altre, s'organitzava un combat per netejar el nom. En els homes està lligada a la fidelitat, a no deixar-se subornar, a l respecte, etc.

En les dones està molt lligat a la conducta sexual, que ha de ser fidel i casta.

Malgrat el desús actual encara hi ha societats o parts de la societat com ara les màfies que basen les seves actuacions en el codi d'honor. I quan hi ha un greuge contra l'honor, s'ha de netejar amb la venjança, perquè l'honor afecta a tota "la família"

Avui podríem dir que honor s'ha substituït per prestigi, consideració, reputació, fama, respecte, dignitat, mèrit, etc.. I els seus antònims serien deshonor, deshonra, infàmia, etc.

& Procura fer una frase amb cadascuna d'aquestes paraules referides a alguna persona. Per exemple: Obama és un president...honorable.:

Prestigi

Respecte

Consideració

Reputació

Mèrit

Llegir. Els contes

Justament l'expressió "rata de biblioteca" fa referència a algú que està immers en el món dels llibres.

Els llibres

La paraula llibre ve del llatí *liber, libri*, que significava originalment membrana, escorça d'arbre, i avui diem llibre a una obra impresa, manuscrita o pintada en una sèrie de fulles de paper, pergamí, pell o altre material, unides d'una banda (és a dir, enquadernades) i protegides amb tapes o cobertes.

Segons una definició de la Unesco, un llibre ha de posseir 50 o més fulls. Si en té menys de 50 n'hauríem de dir fullet.

Aquesta definició a l'era digital no queda circumscrita al món imprès o dels suports físics, donada l'aparició i proliferació dels nous formats. El llibre digital o i-book està entrant amb força en el món del llibre i en les

pràctiques professionals Un llibre avui també es troba en format àudio, un audiollibre.

Un llibre pot tractar sobre qualsevol tema.

- Científics
- Literatura i Lingüístics
- De viatge
- Biografies
- Llibre de text
- Llibres de gran format
- De referència o consulta
- Monografies
- Recreatius
- Instructius
  - Diccionaris

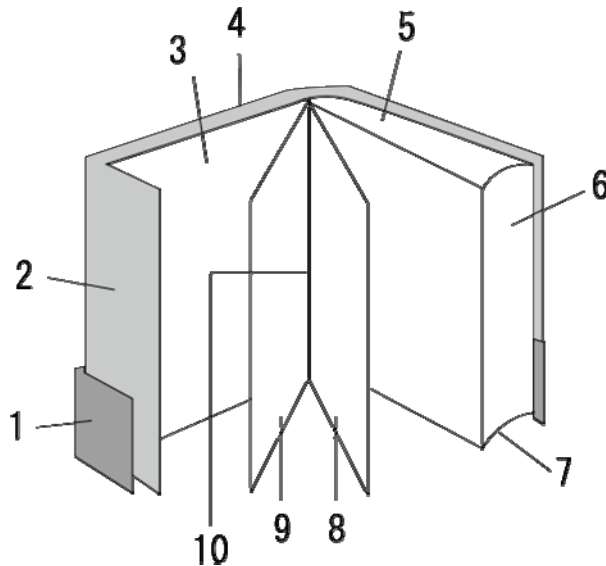
Peculiaritat del llibre que llegeix Despereaux

- Com és el llibre que llegeix Despereaux?
- Es com els que tenim nosaltres?
- Només té lletres?
- Com són les lletres?
- Té colors?
- Com devia ser escrit, amb un ordinador?
- Qui el devia escriure?
- Quina mena de llibre és?

Les parts d'un llibre

Posem nom a les parts d'un llibre:

El llibre, en tant que unitat física és compost d'un conjunt de *plecs* o de *fulls* encolats o relligats entre si, tot formant la *tripa*, estant aquesta enquadernada amb *coberta*. L'extrem per on resten units els plecs o fulls és el *llom*. Els altres extrems són els *talls*: el *cap* o tall superior; el *canal* o tall frontal (oposat al llom); i el *peu* o tall inferior (oposat al cap).

- 1 – faixa
- 2 – solapa (ací, incorporada a la coberta)
- 3 – guarda anterior (o contraguarda)
- 4 – coberta
- 5-7 – talls
- 5 – cap
- 6 – canal
- 7 – peu
- 8 – pàgina dreta (recte del full)
- 9 – pàgina esquerra (verso del full)
- 10 – llom

Extret de Viquipèdia: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Llibre>

& Sobre lectura imatges sobre llibres i sobre lectura a la proposta estètica i al material de *Pensar amb els sentits* del GrupIREF trobareu moltes pintures que poden ajudar a comprendre aquest fascinant món.

& Què es pot llegir?

Es clar que es poden llegir llibres que contenen paraules i dibuixos, però es poden altres coses que no són llibres?. Fer-los pensar en les partitures musicals, en la matemàtica i els números o fórmules, en el llenguatge Braille, etc..

El poder dels contes

Segons Bruno Bettelheim, educador, psicòleg infantil i autor de nombroses obres dedicades al món dels contes, la tasca més important i més difícil de l'educació és la d'ajudar als infants a trobar sentit a la vida. Segons aquest autor, per a obtenir èxit en la tasca educativa, és fonamental que els adults que estan en contacte més directe amb l'infant produeixin una ferma i adequada impressió en ell i que li transmetin correctament la nostra

herència cultural. I la literatura infantil possibilita aquesta feina i el cinema també.

L'infant necessita comprendre's a si mateix i situar-se en aquest món al que ha anat a parar. Per a poder fer això, cal que l'ajudem a ordenar, comprendre i posar nom als seus sentiments. La narrativa ofereix aquesta possibilitat.

Com explica Bettelheim, al seu llibre *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*, els contes ofereixen solucions simbòliques als conflictes dels infants, perquè els distints personatges representen distints facetes que l'infant reconeix. Aquesta representació permet que al nen se li facin comprensibles molts dels seus sentiments, reaccions i actuacions que encara no compren ni domina.

Els contes infantils satisfan i enriqueixen la vida interna dels infants perquè els contes es desenvolupen en el mateix plànol en el qual es troba el nen, des del punt de vista psicològic i emocional.

Els contes aporten a la imaginació del nen noves dimensions a les que li seria impossible arribar per si sol

Els contes infantils solen proporcionar seguretat als infants perquè els donen esperances respecte al futur puix que mantenen la promesa d'un final feliç.

& Sobre els contes

- Quins contes t'agraden?
- Per què t'agraden aquests contes?
- Què t'agrada més dels contes els dibuixos o el que expliquen?
- Tens un personatge preferit?

Legal i ètic

Hi ha coses que són legals perquè són lleis.

Hi ha accions que estan bé i accions que estan malament.

Però de vegades hi ha lleis que no estan ben fetes i també hi ha accions mal fetes que no es castiguen per la llei.

Posem exemples: *Tothom ha de tenir una escola* és una llei, però imaginem que ens fan anar a una altra ciutat, això no estaria ben fet. Posem que

Prohibicions

La sopa en el regne dels humans

Parlar amb humans en el regne dels ratolins

& Legal o il·legal

Què passa quan es declara il·legal una cosa natural com ara... menjar sopa

Què passaria si a l'escola prohibissin de beure aigua?

Què passaria si no ens deixessin créixer?

Perdonar

La paraula perdonar, prové del prefix **per** i del verb **donare** del llatí. El prefix **per** es pot traduir com passar, creuar, anar endavant, passar per damunt, passar per davant, i donare que es pot traduir com donar, regalar obsequiar, fer un present.

El perdó consisteix no tenir en compte l'ofensa rebuda, de manera que les relacions entre ofensor i ofès no quedin afectades.

& Qui demana perdó?

Al final de la pel·lícula hi ha una colla de personatges que demanen perdó. Fixem-nos en primer lloc qui són aquests personatges. Si cal es pot tornar a passar del minut al

& Perquè demana perdó?

Roscuro
La princesa
El rei

& Com demana perdó?

Roscuro
La princesa
El rei

& Si es vol fer més complet es pot usar aquesta graella

L'acció de perdonar comporta l'existència de les següents situacions o fets:

- 1 . Existència d'una ofensa
- 2 . Coneixement de l'ofensa per l'ofès,
- 3 . El perjudicat per l'ofensa se sent ofès;
- 4 . Es modifica l'actitud de l'ofès cap a l'ofensor (ressentiment, situació d'empipament);
5. (eventualment) coneixement per l'ofensor de l'afectació de les relacions entre ofensor i ofès;
6. L'ofensor sent i/o manifesta la seva vergonya i/o penediment;
7. L'ofensor reconeix la seva culpa i/o sol·licita el perdó;
8. L'ofès concedeix el perdó, ple o parcial, condicional o no;
9. Recomposició més o menys completa o parcial de les relacions entre ofès i ofensor.

El perdó no ha de confondre's amb l'oblit de l'ofensa rebuda.

Qui l'oblida no perdona, doncs no adopta una decisió de perdonar. Tampoc perdona qui no se sent ofès pel que altres persones considerarien una ofensa.

Tipus de perdó

- Perdó ple/parcial: En el perdó ple, el perdonant "perdona i oblida", és a dir, no només decideix no odiar al perdonat, sinó que recupera la relació de confiança o amor amb el perdonat, com si l'ofensa no hagués tingut lloc. En el perdó parcial, el perdonant decideix no odiar al perdonat per l'ofensa rebuda, però la té en compte en el futur per a modular les seves relacions

amb el perdonat ("perdona però no oblida").

- **Perdó pur/condicional:** Perdó pur és l'incondicional. En el perdó condicional, el perdonant subordina alguns o tots els efectes del perdó al seguiment per part del perdonat de certes regles de conducta o al compliment de qualsevol altre tipus de condició.
- **Perdó expressat/tàcit/no expressat:** El perdonant pot optar per comunicar expressament al perdonat la concessió del perdó, o bé per fer-se'l veure per fets més o menys concloents, o bé optar per no comunicar-li de manera algun la concessió del perdó.
- **Perdó espontani/sol·licitat:** El perdó sol·licitat és el que es produeix després de la petició de disculpes de l'ofensor, l'espontani té lloc sense tal petició.

Perdonar i demanar perdó

Demanar perdó és el mateix que disculpar-se. A demanar disculpes, una persona està dient que sent o li sap greu el dany que ha causat, fins i tot encara que no ho hagi fet amb mala intenció. Quan una persona es disculpa, pretén acceptar la part de culpa voluntària o involuntària que ha causat l'acció. La disculpa també pot anar acompanyada d'una promesa de reparar o substituir el que s'ha trencat, o la persona es pot retractar d'alguna cosa que ha dit.

Quan li demanes perdó a algú -i ho fas sincerament- significa que t'has detingut a pensar en com pugues haver-se sentit aquesta persona per alguna cosa que tu has dit o fet.

Fins i tot encara que el que ha ocorregut hagi estat un accident o ho hagi fet sense voler, probablement et seguirà sabent malament haver ferit els sentiments d'altra persona.

I si estaves empipat?

Tots ens empipem amb altres persones de tant en tant. Empipar-se no és dolent -i no és gens pel que ens hàgim de disculpar- però és important saber com hem de dir-li a la persona amb qui ens hem empipat per quina ens hem empipat.

Quan els nens petits s'empipen, poden pegar-se, donar-se puntades o xisclar-se. No tenen molt autocontrol, i poden no haver après encara que està malament pegar a altra persona quan un està empipat. Però, quan creixen i aprenen a utilitzar paraules, saben que és millor parlar que pegar, donar puntades o xisclar quan un està empipat. Aprenen a expressar els seus sentiments verbalment, és a dir, amb paraules. Per descomptat, les paraules que empren quan estan empipats poden ser més fortes o dures de l'habitual -però no cal que siguin menyspreadores o insultants. Pots dir-li a una persona que està empipat sense deixar-la pels sòls ni insultar-la. Pots expressar com et sents amb sinceritat sense ser mal educat.

Però de vegades et domina l'empipament i pots arribar a perdre l'

autocontrol. Quan perds els estreps, pots dir coses desagradables, insultar, empènyer o pegar a altre nen. Però després probablement t'adonaràs que, fins i tot encara que tinguessis dret a empipar-te, no t'has comportat correctament. Serà llavors quan, sense cap dubte, hauries de disculpar-te.

& Quan ens hem de disculpar?

Situacions en les que cal demanar perdó o disculpar-nos. Diques si sí o si no i per què:

Si fas mal a algú,
Si fereixis els seus sentiments,
Si t'has saltat una norma
Si perds una cosa que no és teva,
Si has mentit,
Si has desobeït
Si t'has excedit
Si has abusat
Si t'has descontrolat
Si .....

& Comenta alguna d'aquestes frases sobre el perdó

- Si no perdones tu el temps ho farà.
- Perdona al que li dol haver-te fet algun dany.
- Perdonar és el valor dels valents. Només els que perdonen saben estimar.
- De vegades el perdó és una paraula inútil i de vegades l'única paraula que cal.
- El millor regal del món és el perdó.
- No et deixis enganyar, perdona. El rancor és l'arma dels qui no tenen ni raó ni cor.

& Maneres de disculpar-se

Algú se t'ha disculpat mai?
Tu, quan demanes disculpes?
Com ho fas?

Heus aquí alguns exemples que pots incorporar:

"Em sap molt malament haver-te dit ....."
"Sento haver-te perdut el llibre."
"Vaig perdre els estreps, però no hauria d'haver-te insultat. Ho sento."
"Sento haver ferit els teus sentiments."
"Sento haver-te xisclat."
"Em sap molt greu haver-te fet.....crec que vaig perdre el control. No tornarà a passar."

& Qui demana perdó a qui al final de la pel·lícula?

La pel·lícula

- Temps passa aproximadament des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries dir quin aspecte del film que t'ha cridat més l'atenció com ara: els personatges, l'animació, on passa, la música, el vestuari, o altres .....
- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?
- Quins són els tres moments més especials de la pel·lícula per a tu?

1.
2.
3.

- Canviar el final de la pel·lícula:

Fotogrames

Identifica els fotogrames segons el moment de la pel·lícula i ordena'ls segons la seqüències:

(es poden fer grans i copiar i en paper ordenar-los per ordre narratiu)

AVALUACIÓ

A tu què t'ha dit la pel·lícula?

Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació.

M'ha agradat perquè.....

M'ha fet por perquè.....

M'ha fet riure perquè.....

M'ha sorprès perquè.....

M'ha indignat perquè.....

M'ha fet somriure perquè.....

M'ha emocionat perquè.....

M'ha alegrat perquè.....

M'ha molestat perquè.....

M'ha inquietat perquè.....

M'ha distret perquè.....

M'ha avorrit perquè.....

M'ha sobtat perquè.....

M'ha il·lusionat perquè.....

M'ha informat perquè.....

Què m'ha explicat que no sabia ?

PER SABER-NE MÉS

Web oficial

<http://www.thetaleofdespereauxmovie.com/>

<http://www.elvalientedespereaux.es/>

Tràiler en català

<http://www.youtube.com/watch?v=6bqsKjkKij4>